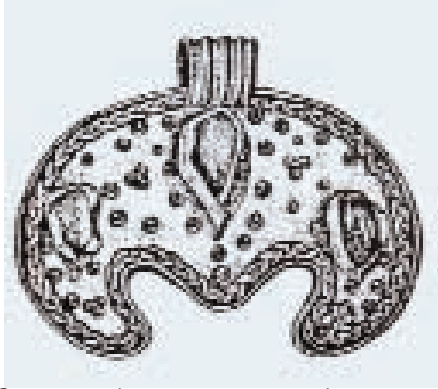

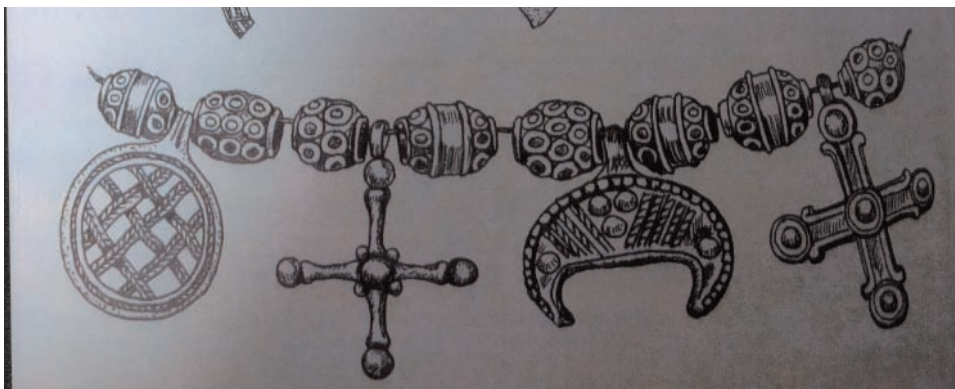
Дарунок на честь 1025 ліття хрещення Київської Русі-України

З нагоди відзначення 1025-ліття Хрещення Київської-Русі-України наш Музей отримав надзвичайні подарунки – металеві енколпіони і сім малих металевих нагрудних хрестиків. Релігійні зображення такого виду були

зображення Розп'яття. На двох із них є залишки зачіпки та гачка, а це свідчить про те, що була колись і зворотня частина. На кількох менших хрестиках є залишки зачіпок та гачків, які свідчать про те, що ці хрестики також були ковчегом для мощей святих. Один маленький хрестик має зламаний гачок, а бічні медальйони прикрашені синьою і жовтою емаллю.

Використання нагрудних підвісок було універсальним – це була ознака релігійного самовизначення, це була прикраса, а також це був і амулет-талісман. Кожна культура мала свої своєрідні релігійні вірування і створювала предмети як засіб підтримки та підтвердження цих вірувань. У дохристиянські часи в Київській Русі було традицією і для

дуже популярними в Київській Русі у 12-13 століть і, правдоподібно, були виготовлені місцевими майстрами. Звичайно члени князівської родини та вельможі тих часів мали подібні хрестики та енколпіони, але виготовлені зі золота, срібла, оздоблені дорогоцінним камінням, емаллю. Проте населення мусіло

задовільнитися скромнішими видами

орнаментальних підвісок, виготовленими з бронзи, міді чи латуні. В історії мистецтва енколпіони і хрестики такого виду знані як візантійські, тому що їхній прототип походив з Візантії - так як і християнство до Київської Русі прийшло з Візантії. Слово енколпійон грецькою означає "на грудях" - себто це, що висить на грудях. Сьогодні енколпіони носять православні єпископи та католицькі єпископи східного обряду і називають це Панагія.

Енколпіони складаються з двох частин, які сполучені зачіпкою внизу і гачком зверху, крізь який протягували ланцюжок, щоб повісити на грудях. У внутрішню частину енколпіона вкладали мощі святих. Верхня частина енколпіона завжди у центрі мала зображення Розп'яття, а в бічних медальйонах - зображення святих. Зворотня частина енколпіона мала зображення Матері Божої, по боках якої також були зображення святих.

Три енколпіони, які ми одержали, мають тільки верхню частину –

чоловіків, і для жінок особливо, носити нашійники, до яких прикріплювалися амулети. Одним із таких амулетів була півмісячної форми так звана "лунниця" із трьома рогами – двома по краях і одним у середині. Лунниця пов'язана з культом місяця, а з міфології знаємо, що богиня місяця була опікункою дівчат і жінок. Але головним чином більшість із цих амулетів та талісманів населення носило тому, що вірило, що вони їх оберігають від нещастя, злого ока: також

використовували їх для замовлянь і як оздобу. З приходом християнства церква старалася поширювати та зміцнювати християнські вірування, усуваючи одні поганські звичаї та християнізуючи другі. Носіння амулетів чи нагрудних прикрас є прикладом того,

як толерантно церква християнізувала цю традицію. У перші роки християнства населення продовжувало носити лунниці, але згодом, коли

християнська наука вкорінилася, до лунниці стали дочіпляти хрест. З часом лунниця зникла з ужитку, а замість неї населення носило хрести і хрестики різного виду із зображенням святих Христової Церкви. Таким чином, Христова Церква часів Київської Русі-

України розумно застосувала деякі дохристиянські традиції, даючи їм нове християнське значення.

У котрий раз нашими щедрими доброчинцями є др. Юрій Рибак і його дружина Анна Ортинська. Вони збагатили нашу музейну колекцію цими надзвичайними дарунками, за що ми їм безмежно вдячні.